

SAVDO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INTERNET PLATFORMASINI TASHKIL ETISH VA PLATFORMADAN FOYDALANISH

Maxmatqulov G'olibjon Xolmuminovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM dotsenti

Annotatsiya Ushbu maqolada savdo xizmati korxonalarini uchun mijoz-subyekt tamoyiliga asoslangan, xududiy smart radius-internet savdo elektron platformasini tashkil etish g'oyasi ilgari surildi.

Аннотация В статье выдвинута идея создания региональной электронной торговой электронной площадки «умный радиус-интернет» по принципу «клиент-субъект» для торгово-сервисных предприятий.

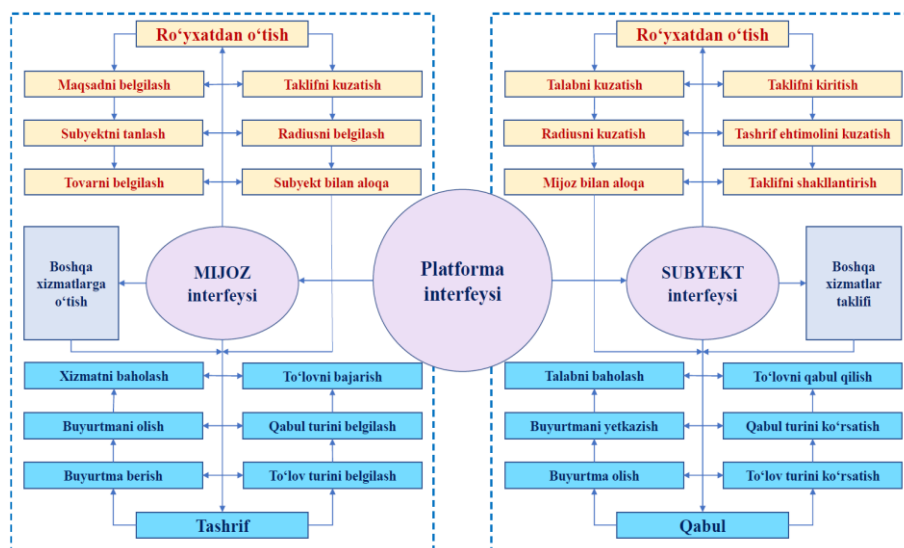
Annotation The article puts forward the idea of creating a regional electronic trading platform "smart radius-Internet" for trade and service enterprises on the principle of "client-subject".

Kalit so'zlar: savdo xizmatlari, mijoz, sun'iy yo'ldosh, smart, platforma, internet.

Ключевые слова: торговые услуги, клиент, спутник, смарт, платформа, интернет.

Key words: trading services, client, satellite, smart, platform, internet.

Bugungi kunda savdo xizmatlarini innovatsion rivojlantirish xorijiy ilg'or strategik yondoshuvlarni, texnologiyalarni, usullarni, mexanizmlarni o'rinli vaqtda, o'rinli joyda o'zlashtirishni talab etadi. Mintaqada savdo korxonalarini aholi integratsiyasi ta'minlanmagan holda qolmoqda. Natijada, aholi quyidagi qulayliklardan mahrum bo'lmoqda: - iste'molchi o'zi turgan nuqtadan ma'lum bir radiusda qancha savdo korxonasi mavjudligini bilish; - iste'molchi yaqin xududda (yoki ixtiyoriy) qaysi savdo mahsulotlarga ixtisoslashtirilgan qanday savdo korxonalarini borligini bilish; - iste'molchi yaqin xududda (yoki ixtiyoriy) savdo korxonalarini ish rejimini, xizmat turini bilish; - iste'molchi o'ziga kerakli tovarni ma'lum bir radiusdagi qaysi korxonada mavjudligini bilish; - iste'molchi ehtiyoji ro'yxatidagi tovarlar narxini ma'lum radiusdagi savdo korxonalarini taklifi kesimida bilishi; - iste'molchi qisqa muddatda savdo korxonasiga bormasdan onlayn rejimda kerakli mahsulotlar uchun buyurtma paketini yaratish, to'lovni amalga oshirish, mahsulotni qabul qilish; - iste'molchining xizmatni baholash huquqini amalga oshirish imkoniyati; - iste'molchining yangi turdagi mahsulotlar haqida batafsil bilish imkoni va hokozalar. Mazkur muammolarni yechish mexanizmi sifatida, SRITEP (Smart radius-internet trading electronic platform) ning "Mijoz-subyekt" interfeysini subinterfeysi va subyekt interfeysi asosida mustaqil funktsiyali subbloklarga ajratish taklif etildi (1-rasm).

1-rasm. SRITEP ning “Mijoz-subyekt” elektron axborot almashinuv modeli tasnifi

SRITEPning mintaqada joriy etilishi aholiga va savdo xizmatlari faoliyatini olib boruvchi subyektlariga keng imkoniyatlarni yaratadi. U aholi uchun qulaylik yaratishga, turmush tarzini yaxshilashga, xizmat ko'rsatuvchi subyektlar faoliyatini innovatsion rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu ma'noda, hozirgi axborot almashinish jarayoni tezlashgan bir davrda, mintaqada mazkur platforma kabi savdo xizmatlarini innovatsion rivojlantirish vositalarini joriy etish, takomillashtirish, amalda qo'llanilayotgan tizimlardan foydalanish samaradorligini oshirish eng maqbul yechimlardan biridir.

Quyida SRITEP ning afzalliklari keltirilgan (1-jadval).

1-jadval.

SRITEP(Smart radius-internet trading electronic platform) afzalliklari

Iste'molchilar uchun	Subyektlar uchun
Ma'lum bir radiusda qancha savdo korxonasi mavjudligini bilish imkoni	Faoliyati haqida axborot tarqatish, o'zini ochiqlash imkoni
Ma'lum bir radiusdagi barcha ixtisoslashtirilgan savdo subyektlarini bilish imkoni	Iste'molchilar oqimini kuzatish, talab darajasini baholash, taklifni shakllantirish imkoni
Tanlangan savdo korxonalari ish rejimini, xizmat turini bilish imkoni	Kunlik faoliyat vaqtini optimallashtirish, xizmat turlarini kengaytirish imkoni
Zarur tovarni ma'lum bir radiusdagi qaysi korxonada qancha miqdorda mavjudligini va narxini bilish imkoni	Mahsulotlar, xizmat ko'rsatish sharoiti to'g'risida xarajatsiz, samarali reklama berish imkoni
savdo korxonalarining mahsulotlar kesimida taklifini baholash imkoni	Sog'lom raqobat muxitida faoliyat yuritish imkoni

qisqa muddatda onlayn rejimda kerakli mahsulotlar uchun buyurtma paketini yaratish, to'lovni amalga oshirish, mahsulotni qabul qilish imkoni	Elektron tijorat faoliyatini kengaytirish, onlayn xizmat ko'rsatish imkoni
xizmatni baholash va u orqali xizmat sifatini oshishiga ta'sir etish imkoni	Rivojlanish manbalariga ega bo'lish imkoni
yangi turdagi mahsulotlar haqida batafsil bilish imkoni	Yangi turdagi mahsulotlar haqida axborot yetkazish, faoliyatni kengaytirish imkoni
innovatsion g'oyalarini rivojlantirish va taqdim etish imkoni	Innovatsion faoliyatini kengaytirish va rivojlanish manbasiga ega bo'lish imkoni
Boshqa imkoniyatlar...	Boshqa imkoniyatlar...

Mintaqa xarakteridan kelib chiqib, uning savdo xizmatlariga ixtisoslashuv qobiliyatini bilish umum mamlakat va mintaqa miqyosida savdo xizmatlarining rivojlanish tasnifini ko'rsata oladigan belgilarni qiyosiy o'rganish, chuqur ekonometrik tahlillashni taqoza etadi. O'tkazilgan sitatistik tahlil natijalariga ko'ra, viloyat savdo xizmatlari hajmining Respublikaga nisbatan o'rtacha ulushi so'ngi 12 yillikda 5,84 foizni tashkil etib, bu nisbat barqaror nisbat ekanligi kuzatiladi.

Xulosa. Yuqoridagi ijobiy jihatlar, aholi uchun qulaylik yaratishga, turmush tarzini yaxshilashga, xizmat ko'rsatuvchi subyektlar faoliyatini innovatsion rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu ma'noda, hozirgi axborot almashinish jarayoni tezlashgan bir davrda, mintaqada mazkur platforma kabi savdo xizmatlarini innovatsion rivojlantirish vositalaridan samarali foydalanish eng maqbul yechimlardan biridir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. H. Dai. Explaining consumer satisfaction of services: The role of innovativeness and emotion in an electronic mediated environment. *Decision Support Systems*. Volume 70, February 2015, Pages 97-106
2. Маллаев, Алишер Ражабалиевич, and Фаррух Дустмирзаевич Жураев. "Операционная теория исчисления по преобразованию Лапласа." *Научное знание современности* 7(2017):5-16.
3. Do'stmirzayevich J. F. A model approach to long-term forecasting of electricity supply // *Journal of Integrated Education and Research*. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 41-45.
4. Жураев, Фаррух. "Перспективные проблемы развития производство сельскохозяйственной продукции и их эконометрическое моделирование." *Экономика И Образование* 4 (2021): 377-385.
5. Do'stmirzayevich J. F. et al. Problems of Management of Technological Systems Under Uncertainty: Models and Algorithms // *Global Scientific Review*. – 2023. – Т. 19. – С. 39-48.
6. Muhammadiyevich A. G. et al. Analysis of functions of belonging and assessment of the state of the control object // *World Economics and Finance Bulletin*. – 2023. – Т. 23. – С. 85-90.
7. Juraev, F. "Organization of production in agricultural enterprises." Tashkent: Istiqlol (2004).
8. Mallaev, A., Juraev, F., & Ochilov, M. (2023). Improvement of control models of closed systems using neural networks. *Innovatsion Texnologiyalar*, 51(03), 12-26. Retrieved from
9. Жўраев, Ф. Д., & Аралов, Ф. М. (2023). Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг ривожланиш тенденциясини статистик таҳлили. *research and education*, 2(4), 31-43. Retrieved from
10. Khudoyorov, L. N., & Axmedova, N. F. (2023). Analysis of the development of small business in the world. *Экономика и социум*, (6-1 (109)), 222-224.
11. Khudoyorov, L. N. (2023). Statistical analysis of small business development dynamics in kashkadarya region. *Символ науки*, (6-1), 9-10.
12. Khudoyorov, L. N. (2023). Current state of small business and private entrepreneurship in kashkadarya region. *Экономика и социум*, (12 (115)-2), 224-226.
13. Khudoyorov, L. N., & Uzoqov, N. H. (2022). R programming language. проблемы и перспективы осуществления междисциплинарных, 103.
14. Khudoyorov, L. N., & Yaxshiyeva, F. O. (2022). Econometric analysis of small business development in the region. In *Инновационные исследования: опыт, проблемы внедрения результатов и пути их решения* (pp. 87-89).
15. Maxmatqulov, G. (2022). A complex systemic issue of the development of the network of trade services. *Development and Innovations in Science*, 1(16), 10-13.

извлечено от

16. Махматқулов, G. X. (2023). "Kompyuter tizimlari va tarmoqlari" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini o'qitishda virtual cisco packet tracer dasturidan foydalanish. Educational Research in Universal Sciences, 2(15 SPECIAL), 483-486. Retrieved from

17. Махматқулов G. K., Malikova N. T. Stochastic model activity system of rail transport //European Science Review. – 2019. – Т. 1. – №. 1-2. – С. 152-156.

18. Рахимов Абдихаким Мухаммадиевич. (2021). Услуги по проживанию и обслуживанию населения значение эконометрического моделирования в нормативной оценке требований потребителей для улучшения качества отображения. Международный междисциплинарный исследовательский журнал Galaxy, 9 (12), 1043-1048. Получено с

19. Muhammadiyevich R. A. Yashash joy (mehmonxona) va umumiy ovqatlanish xizmatlarini ko'rsatishning ichki va tashqi omillari hamda texnik-iqtisodiy sifat darajasi baholash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2023. – Т. 3. – №. 11. – С. 163-166.

20. Muxitdinov X. S, Rahimov A. M. Providing Accommodation and Food Services to the Population of the Region.// International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD) (e-ISSN: 2456 – 6470), Volume 1, Issue 1, mart.26. 2021, Pages:42-48, ISO 90012015 1121105553, IMPACT FACTOR-2021: 7.251

21. Muhammadiyevich, Rahimov Abdihakim. "Xizmat ko'rsatish sohasining yashash joy va umumiy ovqatlanish sifat va darajasini oshirish masalalari." Научный Фокус 1.7 (2023): 589-592.

22. Muhammadiyevich, R. A. (2023). Yashash joy (mehmonxona) va umumiy ovqatlanish xizmatlari ko'rsatishni rivojlantirishda ekonometrik modellashtirishning ahamiyati. barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali, 3(11), 167-171.

23. Махматқулов, F. (2022). Аҳолига савдо хизматларини инновацион ривожлантириш салоҳиятини баҳолашда тренд моделларини танлаш мезонлари (қашқадарё вилояти мисолида). Iqtisodiyot Va ta'lim, 23(4), 381-386.

24. Махматқулов, F. (2023). Савдо корхоналарининг инновацион фаолиятини эконометрик моделлаштириш. Iqtisodiyot Va ta'lim, 24(6), 33-38.

25. Махматқулов, G. X. (2023). Savdo xizmatlari tarmog'ini rivojlantirish masalalariga tizimli yondoshuv. Educational Research in Universal Sciences, 2(10), 175-182. Retrieved from

26. Rahimov, Abdihakim. "Mehmonxona va umumiy ovqatlanish korxonalari faoliyatini ekonometrik modellashtirishda zamonaviy uslubiy yondashuvlar." Iqtisodiyot va ta'lim 24.6 (2023): 245-250.

Рахимов, A. (2022). Аҳолига яшаш жой ва умумий овқатланиш хизматлари ривожда ички ва ёндош тармоқларнинг таъсирини баҳолаш (қашқадарё вилояти мисолида). Iqtisodiyot Va ta'lim, 23(4), 397-402.

27. Maxmatqulov, G. X. (2023). Savdo xizmatlarini innovatsion rivojlantirishning zamonaviy uslubiy yondoshuvlari. Innovative Development in Educational Activities, 2(9), 378–386. Retrieved from